

בס"ד. ליל ד' פ' יתרו, ט"ו בשבט, ה'תשמ"ה

(הנחה בלתי מוגה)

ארבעה ראשי שנים הם כו' ראש השנה לאילן כו' בית הלל אומרים בחמשה עשר¹ בו (בשבט)². וידוע דיוק רבותינו נשיאינו (בלקוטי תורה³ ובעטרת ראש⁴ ובדרושים שלאח"ז) בנוגע לראש השנה (וכיו"ב בנוגע לראש חודש), שנקרא בשם ראש השנה, ולא תחילת השנה (שהרי בלשון הקודש כל דבר הוא בדיוק⁵), לפי שהוא לא רק תחילת השנה, אלא הוא גם בדוגמת הראש שכולל את החיות של כל האברים, וגם לאח"ז כאשר כל אבר הוא במקומו, הרי הוא מונהג ע"י המוח והשכל שבראש, ומזה מובן גם בנוגע לארבעה ראשי שנים, אחד בניסן, אחד באלול, אחד בתשרי וחמשה עשר בשבט, שכל עניני ימי השנה נקבעים בראש השנה שלהם, שכלולים בו, ואח"כ מונהגים על ידו לאחרי שנמשכים כל אחד ואחד במקומו בכל יום ויום מימות השנה, שגם אז ניכרת ההשפעה מאותם ענינים כפי שהיו כלולים בראש השנה (ההחלטה שהיתה אז, וכיו"ב).

אמנם אע"פ שכל הענינים שבאים במשך כל השנה הם כלולים תחילה ביום אחד דר"ה, הרי מזה גופא מובן, שבהיותם כלולים בר"ה הרי הם באופן אחר, ששם נמצא כל הענין (לא רק כפי שנמשך ביום פרטי במשך השנה) ובשלימותו. ובכללות יש לומר, שבשביל זה צריך להיות ענין הצמצום. וע"ד מארז"ל⁶ צמצם שכינתו בין בדי הארון, שכדי שתוכל להיות המשכת והתפשטות השכינה בכל העולם כולו, שתהיי' השכינה שוכנת ומתלבשת בתחתונים⁷, בכל מקום ומקום, ובאופן דמלא כל הארץ כבודו⁸, והיינו, שהמקום ישאר במקומו (במציאותו), ואעפ"כ יוכל לקבל את המשכת השכינה, הרי זה ע"י ענין הצמצום, שצמצם שכינתו בין בדי הארון, בקדש הקדשים, ועי"ז נעשית האפשרות שהמשכת השכינה (כפי שבאה לאחרי הצמצום בין בדי הארון) תוכל להתקבל בכל מקום שבעולם. וכשם שהוא בנוגע למקום, הנה עד"ז הוא גם בנוגע לזמן, שצריך להיות צמצום בעבודת האדם בענין דתמליכוני עליכם שבר"ה⁹, ועד"ז (להבדיל) בחיות האילן כפי שהוא בר"ה שלו, ולאחרי צמצום זה יוכל להיות נמשך ומתקבל בכל יום פרטי מימות השנה.

(ב) **ועד"ז** ישנו ענין הצמצום בנוגע לבריאת כל העולמות כולם, כמו שנת"ל במאמר דיום ההילולא⁹, דאיתא בע"ח¹⁰ שבתחלה הי' או"ס ממלא את כל החלל, ולא הי' מקום למציאות העולמות, ואח"כ הי' צמצום, ונמשך קו קצר כו',

(6) ראה תניא פמ"א.

(7) ישעי' ו, ג.

(8) ראה ר"ה טז, א. לד, ב.

(9) ד"ה באתי לגני פרק ד ואילך (לעיל ע' תקעד).

(10) שער א (דרוש עיגולים ויושר) ענף ב.

(1) משנה ריש ר"ה.

(2) תבוא מא, ג.

(3) בתחלתו.

(4) ראה תניא שעהיו"א בתחלתו.

(5) ראה תנחומא ויקהל ז.

ועי"ז נעשית מציאות כל העולמות כולם, עד לעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו. ועוד נת"ל¹¹, שזה גופא שיש מציאות של אור שהי' ממלא כל החלל, ויש לו גם שייכות לעולמות באופן של שלילה, שאין אפשריות למציאות העולמות, הרי זה לאחרי כו"כ צמצומים בכו"כ עולמות, כמבואר בפרטיות בלשונו של אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי, הצ"צ, אדמו"ר מהר"ש, אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ובעל ההילולא, וכפי שמבארים שגם בכל צמצום ישנם כו"כ פרטים, וכמובא בהערות אדמו"ר לזהר ר"פ תרומה¹², כביאור מאמר הזהר שמביא ריבוי לשונות על צמצום אחד, שכל לשון מורה על צמצום בפ"ע, כמבואר שם בפרטיות אם כי בלשון הקבלה.

ג) **והנה** ע"פ מארז"ל¹³ בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית, היינו, שראשית כל הענינים היא בשביל ישראל, הרי מובן, שכל ענין ריבוי הצמצומים הוא בשביל ישראל. וכמבואר בתניא¹⁴ בענין תכלית כל הצמצומים, שהכל הוא בשביל אהבת האדם התחתון להעלותו לה', כי אהבה דוחקת את הבשר¹⁵. ולכן הנה גם ההתבוננות בפרטי הצמצומים (כמבואר בשער היחוד לאדמו"ר האמצעי¹⁶, שצריכים להתבונן גם בפרטי הענינים) היא באופן דמבשרי אחזה אלוקה¹⁷, דהיינו, שההתבוננות היא בענינים אלו כפי שהם באדם, אתם קרויין אדם¹⁸ ע"ש אדמה לעליון¹⁹, ועי"ז אחזה אלקה.

והענין הוא, כפי שמבאר הבעש"ט בכתר שם טוב²⁰, ש"הקב"ה עשה כמה צמצומים דרך כמה עולמות כדי שיהי' אחדות עם אדם שלא הי' יכול לסבול בהירותו כו". והיינו, שע"י הצמצומים יוכל האדם לא רק לקבל את האור, אלא שהאור יהי' אצלו באופן של אחדות (כמבואר שם בארוכה, ובפרט במאמרי רבותינו נשיאינו כביאור מאמר זה²¹). ובפרטיות יותר, כמבואר בספרי הרב המגיד בתחלתם²², ש"צימצם הש"י כביכול את בהירותו כדמיון אב המצמצם את שכלו ומדבר דברי קטנות בשביל בנו הקטן, וגם כל מדות מעשה נערות נולדים בהאב, שאוהב את מעשה נערות כדי שיהי' להבן תענוג כו". והיינו, שיש כבר מציאות של בן, ולא עוד אלא שהוא בציוור של בן קטן, שזהו"ע נער ישראל²³, נער דייקא, שמורה על ענין הקטנות, אתם המעט מכל העמים²⁴, ומצד זה גופא — ואוהבהו²⁵, ובשבילו מצמצם הש"י את בהירותו כו', כי, אהבה דוחקת את הבשר (כו"ל), ומצד זה נעשה הצמצום מכל הענינים שלמעלה, החל מעצמות ומהות, ועד שנמשך ע"י כמה צמצומים דרך כמה עולמות (כלשון הבעש"ט). ועוד זאת, שהצמצום פועל שגם האב

ב. ועוד.
 (20) סימן רצב.
 (21) ראה המשך תעריב ח"ב ע' תחלב ואילך. ע'
 תתמב. ע' תתצו. ועוד.
 (22) לקוטי אמרים ואור תורה.
 (23) הושע יא, א.
 (24) ואתחנן ז, ז.
 (25) ראה גם סה"מ תרע"ח ע' קנט ואילך. לקו"ש
 חכ"א ע' 20 ואילך.

(11) לעיל ע' תקטז. וראה לקמן ע' תקכד.
 (12) לקוטי לוי"צ לזח"ב ע' צ ואילך.
 (13) ראה רש"י ורמב"ן ר"פ בראשית.
 (14) פמ"ט.
 (15) כ"מ פד, א.
 (16) פ"ד ואילך.
 (17) איוב יט, כו.
 (18) יבמות סא, ריש ע"א.
 (19) לשון הכתוב — ישעי' יד, יד. ספר עשרה
 מאמרות מאמר אם כל חי ח"ב פל"ג. של"ה ג. א. כ.

עוסק במעשה קטנות ויש לו הנאה ותענוג מזה, שענין זה מורה שכאן נמצא האב, והיינו, שעם היותו האב, הרי הוא מצמצם את עצמו ובא בהמעשה קטנות כו'.

וכל זה נוגע בעיקר למעשה בפועל, המעשה הוא העיקר²⁶, בכללות מעשינו ועבודתינו בעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו, ששם נמצא הנער ישראל, שבשבילו הי' הצמצום כו'.

(ד) **וכמו"כ** גם בענין ארבעה ראשי שנים (שההמשכה מהם על כל השנה כולה היא ע"י צמצום, כנ"ל), עד לראש השנה לאילן שבא לבסוף (והרי סדר בתורה גם הוא תורה והוראה²⁷), שנוגע בעיקר למעשינו ועבודתינו. והענין בזה, דהנה ר"ה לאילן קשור עם האדם עץ השדה²⁸, דקאי על בני, אחם קרויין אדם, ע"ש אדמה לעליון, ובכנ"י גופא קאי האדם עץ השדה על תלמיד חכם (כדאייתא בגמרא²⁹), שזהו"ע ישראל ותורה, בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית¹³. ומה שנקרא עץ השדה הרי זה לפי שעיקר עבודת האדם היא בהמדות שלו [שבהם יכול לעבוד עבודתו בשלימות, משא"כ בנוגע למוחין, ששלימות העבודה בזה תהי' לעתיד לבוא³⁰], שהם בדוגמת עולם הצומח³¹, והיינו, שבמעשינו ועבודתינו צריך להיות אופן העבודה דמעלין בקודש³², שהו"ע צמיחה תמידית. ועל זה ישנו יום בשנה שנקרא בשם ראש השנה, שממנו נמשך שבכל ימות השנה יוכל להיות ענין הצמיחה, ובהצמיחה יהי' ניכר שזהו האדם עץ השדה, היינו, שניכר היותו אדמה לעליון, שעש"ז נקרא בשם אדם, ובאופן שצומח והולך בענין זה.

(ה) **וענין** זה מקרב ומזרו עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה, שאז יקויים מ"ש³³ וניגש חורש בקוצר, כיון שיהי' ענין הצמיחה באופן של זריזות ואחישנה הכי גדולה. וגם זה נעשה ע"י מעשינו ועבודתינו באופן של זריזות, וכפי שאדמו"ר הזקן מפליא באגה"ק שלו³⁴ במעלת ענין הזריזות, שהיא שעמדה לנו וכו'. ועי"ז פועלים שהגאולה האמיתית והשלימה תהי' באופן דאחישנה³⁵, ארו עם ענני שמיא³⁶. והמעשה הוא העיקר, שתהי' הגאולה בעולם הזה הגשמי, ובאופן של ממש, שיכולים למששה בידים, וכמו"כ גם בנוגע להיעוד ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו³⁷, שלא יצטרכו אפילו לעינים, אלא הבשר עצמו יראה וירגיש את כח הפועל בנפעל³⁸. וכל זה יהי' במהרה בימינו ממש, ע"י האחישנה בהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובעגלא דידן.

(32) ברכות כח, א. וש"נ.
 (33) עמוס ט, יג. וראה תענית ה, א.
 (34) סימן כא.
 (35) ישעי' ס, כב. סנהדרין צח, א.
 (36) דניאל ז, יג. סנהדרין שם.
 (37) ישעי' מ, ה.
 (38) ראה תו"ח תצוה תפכ, א (שכט, ב). לקו"ש חט"ו ע' 44. חכ"ב ע' 37 הערה 72.

(26) אבות פ"א מי"ז.
 (27) ראה פסחים ו, ב. וראה לקו"ד ח"ד תשמו, א. לקו"ש חכ"ד ע' 629 בהערה. וש"נ.
 (28) שופטים כ, יט.
 (29) תענית ז, א.
 (30) מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' ד ואילך.
 (31) תו"א ד, א. ובכ"מ. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 117 ואילך. וש"נ.